

به نام خدا

راهنمای مختصر نگارش طرح تحقیق (پروپوزال) ۱.۱

۱. بیان مسئله

طرح و تشریح و تبیین یک مسئله نظری که باید تا حدّ ممکن و در حدّ معقول مشخص (نه زیاده از حدّ کلی و نه بیش از حدّ جزئی)، سراسر است و روشن باشد.

ساختار کلی این بخش عموماً شامل سه پاراگراف است که در دو پاراگراف اول، به بیان اطلاعات کلی، زمینه و معلومات موجود در مسئله مورد نظر می‌پردازیم و تنوع دیدگاه‌های معطوف به آن را روشن می‌کنیم. در پاراگراف اول زمینه کلی بحث بیان می‌شود و در پاراگراف دوم زمینه جزئی‌تر بحث می‌آید (یعنی در پاراگراف دوم مثلاً دیدگاه‌های متفکر یا متفکران مورد بحث بیان می‌شود یا موضوع جزئی‌تر تحقیق تبیین می‌شود). در پاراگراف سوم، مسئله و مجهولاتی را که در تحقیق در پی پاسخ به آن هستیم، به روشنی و صراحت تبیین می‌کنیم. در همین پاراگراف باید روشن شود که دانشجو در رساله/پایان‌نامه خود می‌خواهد چه کند (نه اینکه دیگران چه گفته‌اند و چه کرده‌اند)، و اینکه قصد دارد مسئله مورد نظرش را از کدام جنبه‌ها و جهات بررسی کرده و پاسخ دهد. در این بخش، روشن کردن ابعاد مسئله، مشخص کردن چارچوب نظری مفروض ضروری است. مسئله اصلی باید به صورت یک جمله سؤالی طرح شود.

۲. اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در این بخش باید روشن شود که پاسخ به مسئله تحقیق چه ارزشی یا فایده‌ای دربردارد. (صیرف گفتن اینکه تاکنون در این مورد کاری نشده بیان اهمیت مسئله نیست!). باید مشخص شود که پاسخ به مسئله تحقیق چه نقشی در بسط و گسترش معرفت ما در مورد موضوع تحقیق دارد. مهم‌تر از همه این‌ها بیان اهمیت نظری و عملی تحقیق است. باید روشن کنیم که از طرفی مسئله تحقیق در نظام دانشگاهی و حیطه علم مربوط به مسأله چه اهمیتی دارد و از طرف دیگر مسئله تحقیق، ناظر به کدام جنبه‌های زندگی و جامعه است. نهایتاً پاسخ به این پرسش نیز ضروری است که مسئله مورد نظر کدام خلأ تحقیقاتی را پر می‌کند و به رشد کدام حوزه‌های معرفتی کمک می‌کند.

۳. سؤالات تحقیق

این بخش ناظر است به پرسش‌های فرعی تحقیق. این پرسش‌ها ماحصل خرد کردن مسئله اصلی هستند و به پاسخ دادن به این مسأله کمک می‌کنند. این‌ها سؤالاتی هستند که پاسخ دادن به آن‌ها مقدمه پرداختن به مسئله اصلی است و برای پاسخ دادن به آن، ضروری است. در هر تحقیق به تعداد پرسش‌های فرعی، فصل داریم. در واقع رساله/پایان‌نامه متشکل از چند فصل است که هر کدام پاسخ به یک پرسش فرعی است.

۴. مرور ادبیات موضوع و سابقه بحث (literature Review)

در این بخش کارهای تحقیقی و پایان‌نامه‌ها و رسالاتی که به مسئله مورد نظر ربط مستقیم دارند، ذکر و به اختصار بیان می‌شود. دانشجو می‌تواند در حد یکی دو جمله اشارات نقادانه‌ای به این آثار داشته باشد.

۵. جنبه جدید بودن و نوآوری

در این بخش باید بیان شود که این تحقیق از تحقیقات مشابه و پیش از خود از چه جهاتی متفاوت است و در آن چه جنبه‌های جدیدی وجود دارد که در پژوهش‌های سابق و مربوط به موضوع تحقیق، وجود نداشته یا بدان(ها) پرداخته نشده است.

۶. فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های تحقیق، بیان پاسخ‌های احتمالی و ابتدایی محقق به پرسش‌های تحقیق است. هر فرضیه حداکثر در دو جمله بیان می‌شود.

۷. واژه‌های کلیدی

در این قسمت، کلیدواژه‌های تحقیق را ذکر کرده و به اختصار در یکی دو جمله تعریف می‌کنیم. کلیدواژه‌ها، واژه‌ها و مفاهیم تخصصی‌ای هستند که در فهم تحقیق نقش اساسی دارند.

۸. فهرست مطالب (یا فصل‌بندی تحقیق)

در این قسمت، عنوان فصل‌های مختلف تحقیق بدون نیاز به ذکر ریز مباحث مندرج در آن‌ها بیان می‌شود. همچنان که پیش‌تر گفته شد، هر فصل تحقیق، در واقع پاسخی است که به یکی از پرسش‌های فرعی تحقیق می‌دهیم و لذا عنوان هر فصل بر اساس همین پرسش تعیین می‌شود.

۹. کتابشناسی اولیه

مشخصات کتابشناسانه آثاری که در جستجوی اولیه یافت شده به صورت درست و با رعایت ضوابط ویرایشی معمول ثبت می‌شود. مثلاً نام کتاب به صورت *ایرانیک* (یا *ایتالیک*) می‌آید. ابتدا نام خانوادگی مولف سپس نام سپس سال انتشار و...

مدیریت پژوهشی

دانشکده الهیات و فلسفه

پاییز ۱۳۹۳